

10 CENTIMS lo número

Anaceli D'Apronte

CRÓNICA DE LA SETMANA

¿QUI COMPRA PLOMAS?

ABANS de comensar, hem de dir al Sr. P. del O. que si creu havérselas ab lo Sr. Ferrer y Codina s'ha errat de mitj á mitj, com va errarse al afirmar las paraulas atribuidas al Sr. Soler (Pitarra) desmentidas públicament en *El Noticiero Universal*; quedant per lo tant lo Sr. P. del O. d' un modo que feya molt poch goig.

Sápiga 'l Sr. P. del O. que 'l Sr. Ferrer y Codina, com ja va indicarho en la carta remesa á aquell diari, no fa cas de rés de lo que digan los de *La Esquilla*, ni vol codejarse ab élls; y si lo Sr. P. del O. te ganas de coneixe al *Estudiant* que passi per la Redacció de LA TOMASA y podrá tenir l' honor de darse aquest gustasso.

¡Redeu! No li ha picat poch l' éxit de *Tenorios*! Oh, y tan fácil com es ferne uns altres,.... miris, agafi *El Pleito de Sandoval*, traduxil, que vosté ja hi té la má trencada y... ja está.

¿No diu que casi es igual? Donchs apa, ¡viva Deu!

Are fem un paréntesis per parlarli de *Lo plet de 'n Baldomero*.

No dirá pas que no siguém dels mansos, puig contestém á la seva exigencia.

¿Creu que á sapiguer del cert que no era original lo tal *Plet* no li hauriam clavat clá y catalá en lloch de dirli que ho era, en lletra cursiva, demostrant lo dupte que 'n tenim? fugi, home; á pesar de tots los seus ¡viva Deus! li hauriam dit, com li dirém lo dia que las nostras investigacions (que també 'n fem, com vosté), afirmen lo nostre dupte. Y si ve aquest cas, ¡viva Deu! que no 's queixará de la pesada.

Y consti que aixó no es volguer dir que *Lo plet de 'n Baldomero* valgui dos quartos, que de comedias francesas també n' hi han de molt dolentas, sino que ni d' aixó lo creyém capás al senyor Roca y Roca.

Ara torném á l' assumpto de *Tenorios* y ja que s'ha diluit tant com desitjavam, ara que ja está tothom al tanto de la cosa, ara que ja hem fet cantá prou al senyor P. del O.; ara l' *Estudiant* li demostrará ab datos irrecusables que si lo senyor Ferrer y Codina no ha donat l' obra *Tenorios* com original, ha sigut per massa decencia literaria, pues podia firmarla com á tal, perque literariament parlant, ho es, y en nostre concepte y en lo concepte d' eminentes autors, hi sobra la nota que lo Sr. Ferrer y Codina ha tingut la condescendencia de fer imprimir al final de la seva original comedia, cosa que jo no hauria fet, rientme de tot quant hagués dit en P. del O.

Del valor de *Tenorios* que ha pretingut desvirtuar lo senyor P. del O. no 'n parlém; l' éxit extraordinari qu' ha obtingut, presenciat per mils d' expectadors y los judicis de la premsa local en massa, son la rahó mes sólida que aduhir á la crítica del articulista de *La Esquilla de la Torratxa*.

Jo, que soch amant de la justicia, per mes que *Tenorios* siga del nostre director, no deixaria de donar la meva opinió franca per no passar plassa de defensor de malas causas, encara qu' aquí, ni la meva opinió vull que prevaleixi; citaré la d' autors eminentes que crech qu' están, literariament parlant, á una altura que ja voldria lo senyor Roca y Roca acostarshi á cent lleguas de distancia; per lo tant, després d' un detingut exámen de *Le procès de Veauradieux*, *El pleito de Sandoval* y *Tenorios* y segons m' han ensenyat los mestres en literatura, m' atreveixo á aclarir d' una vegada (no pera lo

Sr. Roca y Roca) sino pera l' opinió pública, los núvols qu' ha aixecat sobre aquest assumpto qui menos indicat era pera ferho, segons opinió d' un colega local.

Comensaré consignant lo que entén per originalitat l' il·lustrat catedrático y distingit doctor Cortejón segons una de las sevas obras:

«*La originalidad—diu—consiste ora en lo nuevo y secundo del pensamiento fundamental de la obra, ora en que el artista sepa escoger y convertir en sustancia propia y de tal suerte lo mejor de lo que otros inventaron, que parezca una nueva creación de su espíritu. Un escritor es original aunque no sean nuevos y peregrinos todos los pensamientos y frases que usa en sus composiciones. Tendremos por original á un autor aunque no lo sea todo lo que dice con tal que las creaciones ajenas se hayan identificado en las de su propia imaginación.*»

En vista de tal definició y apoyats en varias altras opinións de diferents autors y després del exámen detingut que, com he dit, he fet de *Le procès Veauradieux*, *El pleito de Sandoval* y *Tenorios*, no dupto en acceptar aquesta última obra com original. ¿Sent, senyor P. del O.? com original.

¿Qué es lo primer que 's trova en la comedia del senyor Ferrer y Codina d' indiscutible originalitat? Lo criat Ramon eje de la trama, tan unit á n'ella, que sense aquest personatge no podria existir *Tenorios*. Luego vé lo desenllás completament original desde las primeras escenas del tercer acte, lo xispejant diálech, los innumrables xistes, escenas enteras y situacions várias y culminants, no en un, sino en tots tres actes.

¿No es original de tota originalitat, fins intraduhible á cap més idioma, la frasse última y culminant del primer acte?

¿No son probas aquestas mes que suficientes á favor de la originalitat de *Tenorios*, tal com s' admet en lo camp de la literatura?

Si avuy de las traduccions literals ó poch menos, hi ha qui 'n diu arreglos ¿com s' ha d' anomenar aquesta tasca literaria?

Donchs encara hi ha mes. Passém al estudi dels personatjes. ¿Existeix parietat entre los de la obra francesa (la castellana es traducció literal d' aquesta, á pesar de ser calificada d' arreglo) ¿existeix parietat, repeteixo, entre los de l' obra francesa y catalana? Lo tipo de la sogra, implacable, sempre enérgica en *Tenorios* ¿ho es en lo seu homólogo de *Le procès Veauradieux* hont acaba per deixarse enternir pel gendre, hasta l' extrém de demanarli perdó ab las llágrimas als ulls ajudant á la reconciliació del mal avingut matrimoni?

¿No se separan completament en lo seu modo de ser los protagonistas de las dos comedias, encara que moguts per una mateixa causa?

Lo nevot del Sr. Prats que dona lloch á la cómica escena del tercer acte de *Tenorios* y que proporciona una *crizada* en escena al distingit actor Sr. Capdevila, ¿hi es en la comedia francesa? ¿existeix per consecuencia l' escena mateixa?

¿Ahont constan en la comedia francesa aquells diners que reb l' advocat en *Tenorios* dant origen á 'n aquell xiste de *¡Potser no son bons!* de la sogra?

Si volguessim fer un article de comparacions en favor de la última obra original del Sr. Ferrer y Codina pot ser no 'n tindriam prou ab las columnas del nostre setmanari.

Que en las dos obras hi ha punts de contacte ¿qui ho dupta? sens ells no hi hauria hagut discussió; y además, ¿qui que segueixi mitxanament lo moviment literari regional, no veu clar en tota la comedia *Tenorios* lo sello de la personalitat literaria del Sr. Ferrer y Codina?

Pero ja deya, *El Teatro Moderno* en lo número 4 de la seva publicació; referintse al articulista de *L' Esquilla*:

Estos pugilatós de la envidia son verdaderamente vergonzosos.

Y mes avall:

En la crítica ó lo que sea de «La Esquilla de la Torralxa» se ve saña, encono, desquite, etc. etc.

Y no podriam també treure aquí á colació la següent màxima de Campoamor?

La envidia suele siempre querer apagar las luces para que, en la oscuridad, todos seamos iguales.

Lo malograt catedràtic Sr. Coli y Vehí diu en un dels seus tractats de literatura:

Los que se afanan en buscar en un escrito, pensamientos y frases tomadas de otros autores, se parecen al «don Bonifaz» de que nos habla Moratin en su romance á «Jeroncio»

«La originalidad debe buscarse en el alma que vivifica la obra y derrama calor en la elocución. No es plagio Bellini por haber tomado frases enteras de los grandes compositores alemanes; ni Herrera cuando en su canción á la batalla de Lepanto imita el cántico de Moisés; ni Fr. Luis de León cuando en su Profecía del Tajo imita la profecía de Nereo; porque en ellas la personalidad del artista se transparenta de un modo visible.»

¿Es, tal vegada, Virgilio menos original que Homero per mes que 'l pintin: *magni exuvias indutus Homeri?*

Sense anar tan lluny, Garcilaso y multitud de poetas del segle XVI, XVII y XVIII, y 'l mateix Espronceda, per exemple, son originals á pesar de las ideas que 's van apropiat de Virgilio, Horaci, David y Píndaro, Anacreonte, Tibulo, Byron y Beranger.

¿Son acás plagiaris l' un de l' altre, Molière, Byron, Zorrilla y altres per haverse inspirat en lo mateix personatge de D. Juan?

Copiém d' un' altra obra lo següent:

«El sí de las niñas, de Moratin. El café y tres piezas más del mismo autor con ser y todo comedias arregladas, valen como cualquiera de las mejores producciones del siglo de oro de nuestro teatro.»

Y diu també Campoamor:

«Los elementos dispersos que se apropian los artistas para sintetizarlos, no quitan nada el mérito de la obra.»

¿Com, si no dona lo Sr. Roca y Roca valor á n' aquestas rahons poderosas, va permetrer que en *La Campana de Gracia* de qu' éll n' es Director, 's publicqués lo seu retrato de grans dimensions voltat de text del *Mal Pare* á raís del estreno d' aquesta obra?

¿No hi hauria estat mes adéquat lo de *Gustave Rivet*, autor de la obra matriz de di: drama catalá?

Y mes... ¿Está en las condicions ventatjoses de la comedia *Tenorios*, lo drama *Mal Pare*?

Segons *El Diluvio*, no! Veyam lo que diu aquest periódich respecte la originalitat de *Mal Pare*:

Mal Pare en todos sus resortes dramáticos es traducción casi literal de «Le chatiment, de Gustave Rivet. Lo vimos en el ejemplar francés que los redactores de un periódico muy amigos á la sazón del Sr Roca y Roca, pero encelados por las plumas de grajo con que se adornaba, cuidaron, al parecer, bajo mano, y de ocultis, en hacer llegar hasta nosotros el ejemplar.»

Pera terminar, anyadiré que aquestas rahons las dedico al públich imparcial, no al Sr. P. del O., qu' aquest m' te completament sense cuidado, y pera posar en son just lloch las cosas ja que tan de dret s' ha volgut tirar sobre la obra qu' ha vingut á enriqueir lo nostre decaygut teatro, logrant lo millor éxit de quants hi han tingut lloch desde molts anys en aquesta part.

Ja ho sab.

ESTUDIANT.

Home previngut

CONVERSANT uns matrimonis discutian ab afany, quina pena mereix l' home que després de se casat, busca fora de sa casa lo qu' en ella hi te abundant. —Si jo tingúes de jutjarlo, deya la dona de 'n Blay, — per cástich, no 'l deixaria ni que visqués de mil anys, dormir cap mes nit ab dona. —¿No mes las nits? ¡Aixó ray... mentres hi dormís de dia! —Va contestar en Tomás. —Donchs jo, digué 'n Baldomero, si voleu que os sigui franch, igual cástich donaria al que fes cosa semblant que 'l que donan á las donas que fan portá 'l barret alt als marits.

—Alto señores!

va contestar la Pilar. —Per mi, qui mereix lo cástich, es lo marit cap cigra iy, que permet que li guarneixi, la seva costella, 'l cap. A n' aquest, jo 'l tiraria per tonto, de cap a mar. —¡Molt ben fet!— digué 'l marit de la Pilar, escamat. Per xó 'm donan llissons are... per apendre de nadar.

LLUIS SALVADOR

DE UNA

Encopetada, elegant y per tot cintas y llassos, sos atractius son capassos de fer conquistas en gran. Se diu Lola, y si 's passeja rumbejant per la ciutat, es una pura vritat que de mirar dona enveja, ja que aquell andá preciós seguit de una rialleta que fá sa hermosa boqueta deixa 'ls homes sens repós. Surt de nit, allá á las onze, y per la Rambla ab amor, busca si troba algun cor que no tinga res de bronze. Y ja quan al fi lo té amorosit per la gana, surt un pinxo ab sevillana y 'l deixa sens cap diné.

ESCAMILLO.

BIBLIOTECA

PEREGRINACIO

— Mentras no 'ns donguin cap curride tofanirá be

LA DIADA

—Li fet correr de ca 'l adroguer...
miris si m' ho han d' agrahir...

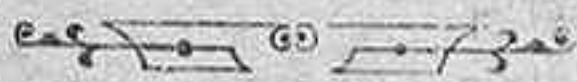

—Gracias, Pepeta...
—Ja ho sab... demani.

—No hi vols portá un ciri aquest any
—No sé com tens valor de parlar de ciris..
l' atxa haurèm de comprá aviat

LA SETMANA SANTA

VETAQUI la setmana mes trista del any... trista per tothom. Per los catòlics com á recordansa de la Passió y Mort de Jesús; per los amichs de la barrila per ser una setmana en que las diversions flaqueixan comensant pel tancament dels Teatros y la supressió dels jochs en la major part dels cafés. Hi ha també una classe de gent que sofreix per los dos motius; d'aquets ne son dugas familias de la meua escaleta; catòlics fervents pero amichs de concórrer diariament als Teatros, quan poden recullir butaca y entrada per medi d'un que te relacions ab la noya gran d'una de ditas familias, y que te presentada una pessa ab un acte á Romea fa 36 mesos.

Ara vol la *quesa* d'una d'aqueixas dugas familias que jo vagi á fora ab ell lo dijous y divendres Sant, pero no me 'n darán pas entenent.

'M recordo del any passat.

Tenen una torreta llegada al *Camp del arpa* que se 'n fan tretze pessetas al mes y van invitarme á anarhi á passar aquets dos días... may me 'n olvidaré.. desde llavors tinch dos cosas aburridas de mort, las arangadas encasacadas y los versos. L'xicot de la *pessa* va llegirmela tres vegadas en dos días.. una, sota una figuera tísica que hi vaig quedar farcit de formigas, las dugas altres mentres eram al llit, porque van tenir l'ocurrencia de ferme dormí ab ell... A mi ja 'm carregava dormir ab companyia... per xó sol no m' he casat, pero dormiria hasta ab un gos de Terranova abans de ferho may mes ab un poeta y mes á mes, enamorat.

La nit del dijous va volerme recitar tot lo *Diablo Mundo*; sort que al arribar al *Canto á Teresa* vaig poguer dormirme al compás d'aquell sonsonete... Ja la nit abans va dar-me un susto atros; al millor del meu son va despertarme y me 'l vaig trobar abraçat ab mi y omplintme de petons; sort que als crits que feya de *Pepeta!* vaig compendre la causa d'aquells arrebatos.. somiava ab la seva xicota.

L'endemá per evitar la repetició d'aquella amorosa escena 'l vaig fer girá y li vaig clavá 'ls jonolls á l'esquena, tan fort, que desde llavors hi tinch dos ulls de poll. Ell no sé que hi deu tení á l'esquena pero també desde llavors no ha anat may mes ben dret.

Y de gana... 'n vaig passá aquells dos días!

Jo, que soch tan amich de l'escudella vaig haver d'atracarme d'arengadas encasacadas porque la provisió qu'havían fet de bacallá se la va menjá tota 'l primer día un gos d'un fusté del vehinat.

Pobre bestia..també li debia dar per cumplir los preceptes de la diada y va aprofitar un moment que 'n Rafelet llegia á la Pepeta l'última escena de *La flor marcida* qu'era lo titol de la comedia entregada á Romea, per satisfer aquell sant desitj.

Al regresar á Barcelona també vaig tenir un disgust fort en lo tramvia... 'N Rafelet que, á la quenta te un cor de moro li va tocar anar assentat al costat d'una gallinayre que portava dos pollastres á la falda; jo vaig seurem al altre costat... era una xicota guapa y de bonas formas pero ab cara de *pocos amigos*.

Ja feya rato que caminava 'l convoy... jo pensava ab

l'escudella que 'm menjaría al arribar á casa y m'entretenia ab la punta de la llengua en treurem d'entremitj dels caixals lo dipòsit d'espigas d'arengada que hi tenia depositadas;... regnava un silenci sepulcral dintre del cotxe.

'S coneixia que tothom havia menjat de peix y no tenia ningú ganas d'entrahonar.

De prompte y com impulsada per un ressort, s'aixeca la gallinayre y agafant lo parell de pollastres per las potas com si fossen un picadó, 'm clava tal patacada á la cara ab ells que vaig quedar cego.

M' aixeco jo ab la boca y furats de nás plens de plomas sense dar-me compte de lo que'm passava, mentres ella m'omplia d'improperis que jo escoltava sorprés y ab la boca oberta.

—¿Qu' es aixó?... va cridar la mare de la Pepeta espantada.

—M' ha posat la ma á un cert puesto, va contestar indignada la gallinayre y vermella com un pebrót.

—Jo?... vaig exclamar mitx ofegat per las plomas dels pollastres.

—Ara al Fortu Pio, pujará 'l meu marit y potser sabrá quantas son quinze.

—Pero si no l' he tocada, vaig cridar jo, mentres un dels pollastres vomitava á la falda de la gallinayre bocadas de blat de moro efecte de la patacada qu' havia rebut al xocar contra la meua fisonomia.

—Com mes senyors, mes atrevits, va anyadir una vella passantse la màniga del jipó pel nas y quedantli una estela com si s' hi hagués passejat un cargol buvé.

—Be, pero, senyora, parli clar, vaig cridar jo, ja mes refet de la sorpresa, ¿ja sab de cert si he sigut jo?

—Vosté ó aquest jove que tenia al altre costat va dir senyalant á 'n Rafelet que desde l'atach s' havia anat á colocar á la entrada del cotxe.

—'N Rafelet va tornarse de mil colors, pero va negar haver tocat res de la gallinayre.

Jo mirava si faltava molt per arribar al Fortu Pio, puig ja veyia en expectativa una pallissa de *Padre y muy señor mio*, quan la trompeta del convoy va tocar alto pera baixar la vella de la màniga.

Va faltarme temps per sortir detrás de aquella bruixa y sens despedirme de ningú vaig saltar á la carretera.

Allavors va da gust sentir los dicteris é insults que van dirigirme tots los passatjers...

Vaig estimarme mes quedar culpant als ulls de aquella gent que no que 'l marit de aquella dona, que, qui sab qui debia ser, 'm furadés per algun puesto ó 'm desféis la fesomia que ja me l' havian macada los pollastres de la seva dona, que, pobres, tampoch van fer festa.

Vaig arribar á Barcelona camps á través per evitar un *xoque* y al cap de mitx' hora arribava á casa plé de fanch, ab la cara dolorida y mort de gana.

Y volian qu' aquest any hi tornés...

Ca!.. guardo massa bonas memorias del any passat.

Me 'n aniré ab uns companys á Can Tunis á fe una cargolada y á menjar granotas.

Alló no es carn ni peix y m' agradan molt

Y ab la ventatja que si peço, no ho sé del cert.

SERRALLONGA.

Amor de conveniència

Al estimat company lo distingit poeta D. IGNACI IGLESIAS.

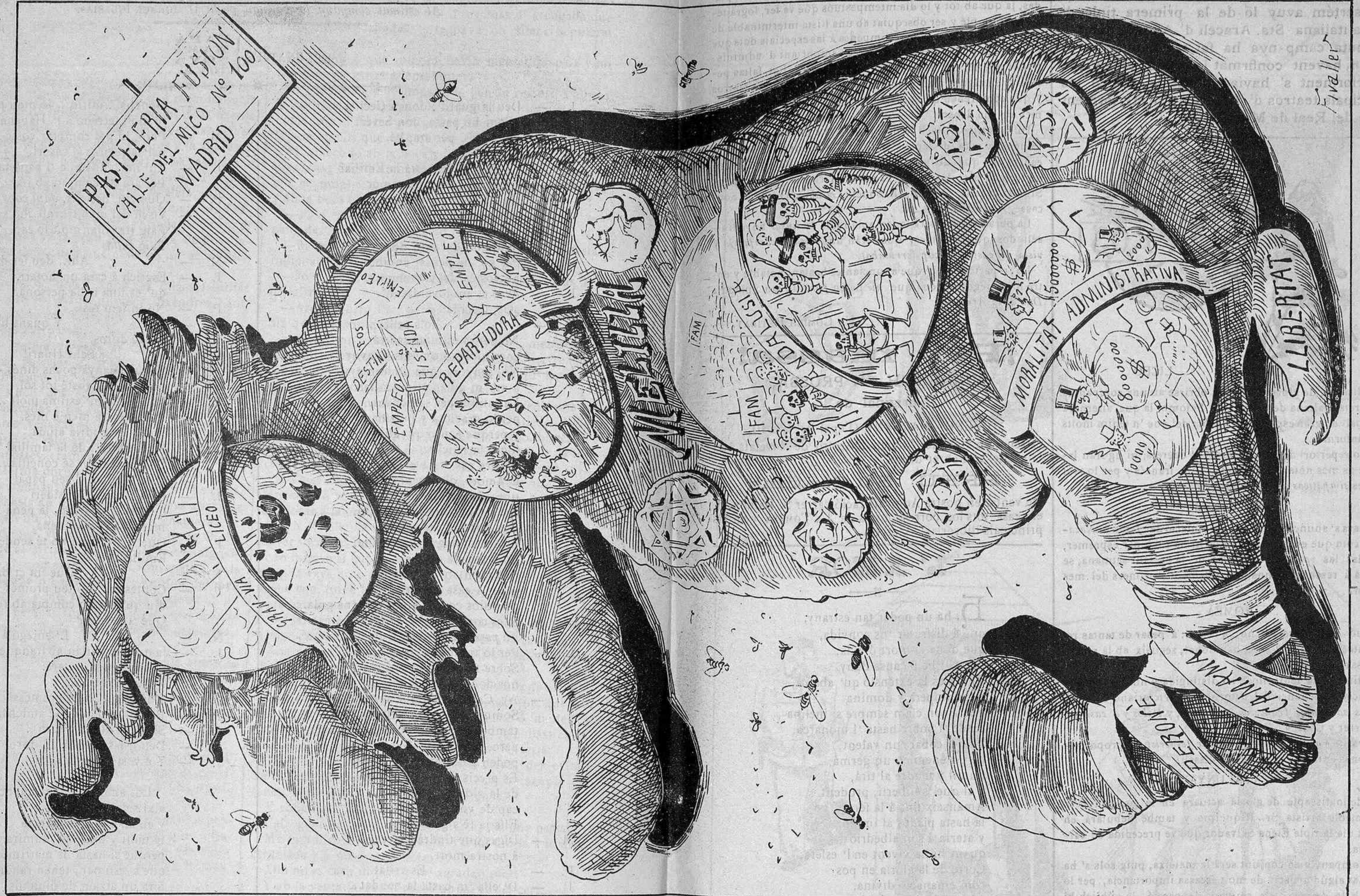
PERSONATGES {
PAPÀ
MAMÀ
NOYA
JOVE

- J. — Deu la guard', donya Cecília.
¿Com ho passa, don Sevè?
- P. — Nosaltres, per ara, bé.
Gracias.
- J. — ¿Com está la Emilia?
- M. — La tèn mitj morta d' amor.
¿Ja está ben enamorada?
¿Oy Sever?
- P. — Si; l' ha tocada
pobretal del mitj del cor.
- J. — Per xó, he pensat enrahonar
ab vostés del casament.
- P. — Aixó es un jove decent.
¿Oy, Cecília!
- M. — Vols callar!...
No pensa escalfar cadiras
com molts promesos d' avuy.
- J. — No, senyora, que no ho vuy;
á mi 'm guían altrás miras.
La estimo per sa bondat,
per lo graciosa y lo bella,
y perque penso qu' ab ella
logro la felicitat.
Nostra casa será un niu
d' amors, ditxa y alegría,
una admirable armonía,
un cel pur, un sol d' estiu,
una floresta preciosa,
un riu d' aygua crestellina,
una cascada divina,
una montanya frondosa;
sí, sí: á casa tot será
grandiós com l' amor que 'ns guía.
- M. — Si es com diu, ¡Verge María!
un *pessebre* semblará.
- J. — Per lo tranquila, no ho nego.
Sobre tot quan lo carinyo
nos dongui, per fruyt, un *Niño*.
- P. — Ay, Carlets, l' amor es cego!
Somniar es molt, molt bonich;
tambe hem somniat goy, Cecília?
pero, somniant, ab la Emilia
poden passá algún fatich.
Es precis pensá ab la prosa
de la vida. D' estimá
cap de vostés en viurá.
Ella ja tèn alguna cosa...
- M. — Digas que tindrà, Sever,
á nostra mort.
- P. — Es vritat.
- J. — D' ella 'm basta la bondat
(després que tinga 'l diner.)
- P. — Per lo tant, ab la Cecília,
ab molta satisfacció,
hem prés la resolució
de concedirli la Emilia,
sí, per' espantar la gana,
vosté ab *algo* pot comptá...
- J. — Donchs... mirin., lo meu papá
té molt terreno á l' Habana.
- M. — Pero, hi pot comptar vosté
per' atrevirse ál casori.
- J. — Ah! no.. fins que 'l papá mori.
Per ara no compto ab ré.
- P. — Que viu, donchs, *dant cops de sabre*?
- J. — Visch del meu treball ¿ho sab?
Faig treballar molt lo cap.
Faig *fullas*.
- M. — Ah!.. deu fer d' *abre*.
- J. — Escrich á casa un notari,
qu' es una bella persona.
- P. — No 'n fem rés!..
- M. — Y quant li dona?
- J. — Dotze duros.
- P. — Sant Hilari!
Si que guanya poch dinés,
no 'n té per vosté tot sol.
- J. — La Emilia m' estima molt...
- P. — Pero encare menja més.
- J. — Vosté 'ns podria ajudá.
Serém fills... de la família!
Don Sever, tot se concilia...
- P. — Que 'ls ajudi 'l seu papá!
- J. — Fará l' orni. Consideri
que, al enterarsen, la pena
matará á la seva nena.
- P. — Que 's creu que no té senderi?
Emilia! Noyal!
- N. — Que 'm crida?
- P. — Contestam. Lo teu promés
diu qu' ara no compta ab rés.
Qué 't sembla?
- N. — L' enjego á didal!
- J. — Ja que 'm parlan ab franquesa;
ab franquesa parlaré:
Jo venia pel diné.
- N. — Buscat un' altra promesa!
- P. — Per xó... hem de sé amichs, Carlets.
- J. — Si tenen algun apuro...
- M. — Deu li fassi trobá un duro!
- J. — Y á vostés trenta ralets!

Los amors de conveniència
així solen terminar,
y en aixó la Providencia
té molt y molt qu' admirar,
perque si hasta 'ls matrimonis
que s' estiman, tenen rahóns,
fora un aixam de dimonis,
un seguit *joch de bastóns*,
lo sacrament que no acaba
hasta qu' un dels dos mort es,
si la gent s' enamorava
únicament dels dinés.

A. GUASCH TOMBAS.

15 Mars 1894.

La mona de Pasqua.

Fivaller

NOSTRE RETRATO

Insertém avuy lo de la primera tiple d' ópera italiana Sta. Araceli d' Aponte que tan brillanta campanya ha fet ultimament en lo Tívoli, havent confirmat los justos elogis que anteriorment s' havian donat de ella en los principals teatros d' América y posteriorment en lo del Real de Madrid.

LICEO

Lo dissapte de gloria tornarà á obrirse ab una companyia d' opereta italiana de Crescenzo Palombi la que alternará ab lo ball de gran espectacle *Copellia* del que 'n tenim molts bons informes.

En lo repertori de la companyia d' opereta, hi figura las sarsuelas mes notables del teatro bufo francés y per lo tant las mes simpáticas á nostre públ.ch.

NOVETATS

Dimars s' anunciá ja la 30 representació del *Jesús de Nazareth* y com que encar se veu que hi ha such per espremer, passadas las vacaciones forsosas de la present setmana, se ternará á ressucitar, fins probablement á primers del mes próxim.

ROMEA

'S veu que *Tenórios* no 's fa vell; á pesar de tantas representacions com ja se 'n han donat, segueix ab la mateixa forssa dei principi.

Lo dimars va tenir lloch ab distingida y numerosa concurrencia lo benefici del actor jove D. Victoriano Olivé ab *Los dos sargentos franceses, Lanceros, y Palos y á casa* del Sr. Ferrer y Codina.

La passió y mort de Nostre Senyor Jesucrist va proporcionar bonas entradas en aquest colisseu.

CATALUNYA

Desde lo dissapte de gloria actuará en la companyia lo tan notable artista Sr. Riquelme y també debutará en aqueix dia la tiple Elena Salvador que ve precedida de certa fama.

La companyia en conjunt será la mateixa, puig sols s' ha eliminat algún artista de moit escassa importancia, per lo tant ab lo descans de la setmana de passió, lo públ.ch hi haurá guanyat.

TIVOLI

Lo benefici de la Srta. D' Aponte fou concorregudissim y obsequiada ab molts regalos. Se veu obligada á repetir las cansóns del *Usignuolo* y *La Picadora* prodigantseli una verdadera ovació al finalisar la primera.

Lo Sr. Melgosa, administrador del teatro en lo dia de son benefici se pogué convencer de las simpatias que té captadas, ja que ab tot y lo dia intempestuós que va fer, lográ tenir casi un plé y ser obsequiat ab una illista interminable de regalos com a mostra de recompensa á las especials dots que l' adornan, puig á pesar del càrrech important d' administrador que té, está despossehit d' orgull y vanitat, faltas peculiars en alguns que tenen igual càrrech en altres teatros y que comprenen que possehiat aquellas dots compleixen mes ab son deber.

Dilluns tingué lloch lo despido de la companyia d' ópera italiana, y pera dissapte s' anuncia lo debut de la sarsuela espanyola que dirigida per los Srs. Elias y Perez Cabrero ne forman part las Srtas. Pretel y Martinez (Joana) y los Srs. Banquells, Pinedo, Carrorell, Gamero, Guardia, Soucasse, Alcántara, etc., etc.

La obra de debut será la tan aplaudida *El húsar enyadintseli* dos quadros mes, que serán una *visa de campanya y vista del castell un cop derrumbat*.

Lo repertori nou que anunciar es bastant notable y entre lo conegut sabem que hi ha en porta lo tan aplaudit *Duo de la Africana*.

UN CÒMIC RETIRAT.

¡Per massa!

MONOLECH EN PROSSA,
original de

JOSEPH BARBANY (Pepet del Carril)

estrenat ab verdader éxit en lo teatro de Novetats, en la nit del 26 Febrer últim.

PREU: 50 Céntims

Dé venta, en nostra Administració carrer S. Ramón, 5, en casa tots los corresponsals de LA TOMASA y en las principals llibrerías y kioscos.

L' AMOR

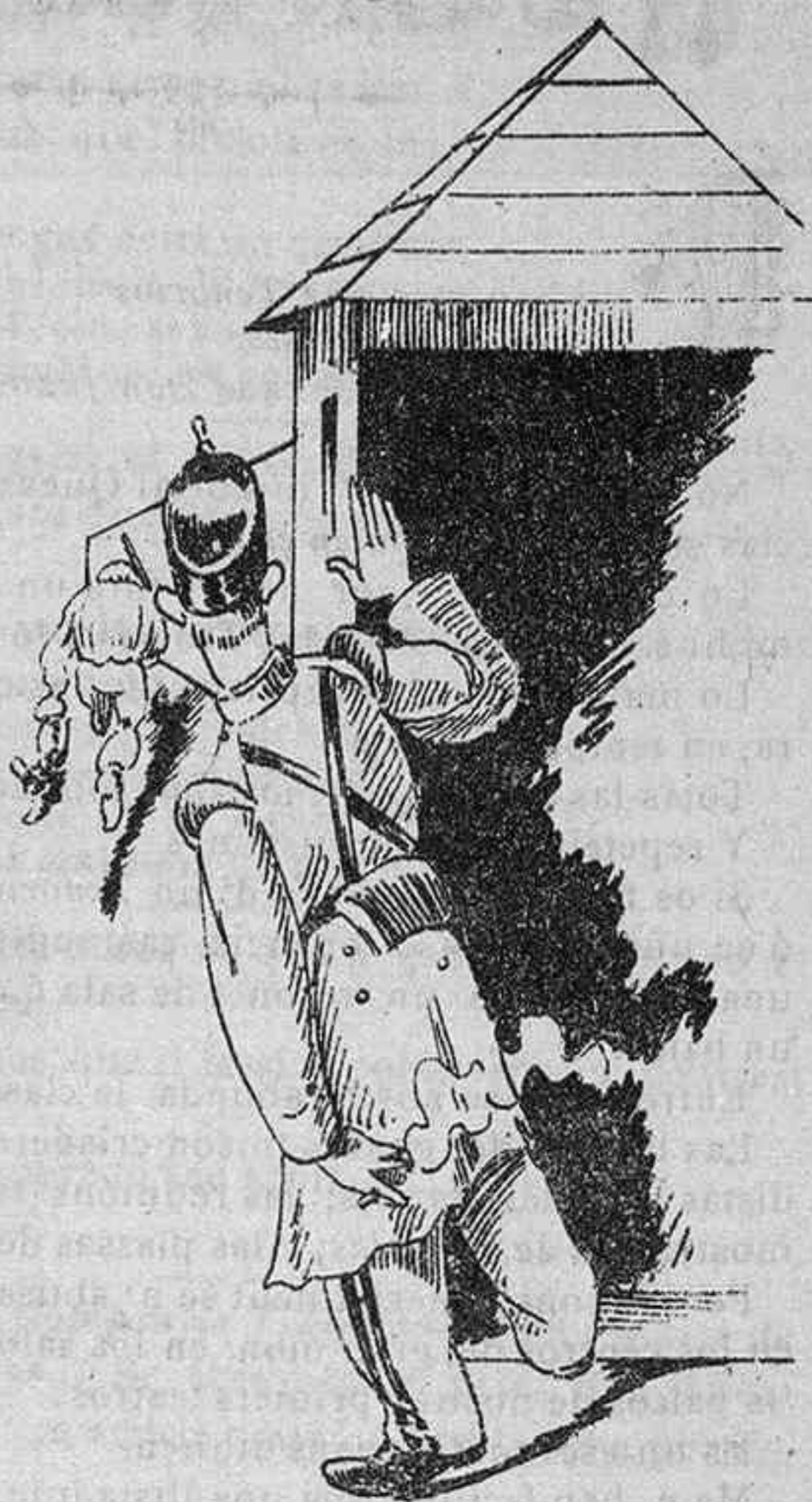
Hi ha un poder tan estrany,
que á disfrutar 'ns convida,
que dona la mort ó vida;
porta 'l be ó causa dany.
Tanta es la extensió qu' abarca,
y tan impera y domina
que á son clam sempre s' inclina
desde 'l pobre hasta 'l monarca.
Fa del cobart un valent,
de un enemich un germá,
humil y tendre al tirá,
y al que 's llibertí, prudent.
Amaneix fins á la féra,
fa hasta piadós al impio,
y aterra á son albedrio
quant hi ha vivent en l' esfera.
Corre de la gloria en pos
com emanació divina,
á tots l' univers fascina
y fundeix en un cor, dos.
¿Aquest Soberá senyor
que te tan inmens poder
desitxeu lo nom saber?
prompte ho sabreu... es l' amor.

P. BONET.

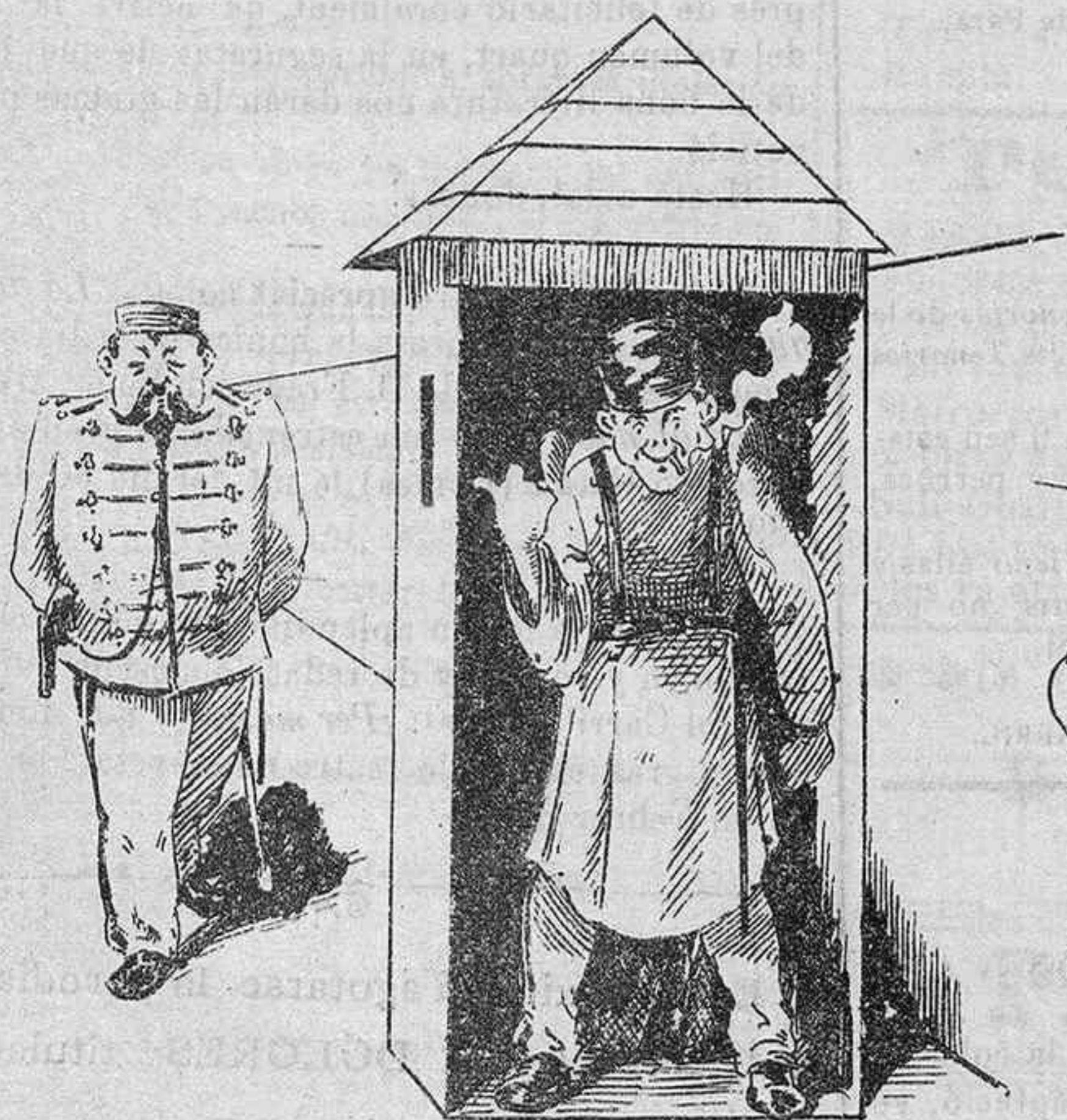
AVENTURAS MALITARS

—Qu' es aixó?

—Ah, pillo!... si t' agafol

—Calla, que 'l sento que torna!

—Té!...

TENORIAS!!

Nhi han mes que *Tenorios*
Y mes que *Ineses*.

Tant es aixís, que per cada *Don Juan* trovaríam una dotzena de *Doñas Juanas*.

No en va pregunta l' immortal Quevedo, quan de desgracias se tractava. — *¿Quien es ella?*

Lo camp del honor nostre fora un camp sense cultiu si no hi sembressin ellas, las *Tenorias*, los seus capritxos.

Lo mal es que cada capritxo seu 'ns costa un ull de la cara, en temps de cullita.

Totas las donas que *tenoriejan* son terribles.

Y repeteixo, son moltíssimas

Si os fixeu, l' aparició d' un *Tenorio* en una sala de ball ó en una cantonada obeheix casi sempre á la existencia d' una *Tenoria* en un reonet de sala ó detrás dels vidres d' un balcó.

Entre la classe nostra abunda la classe *tenorial* femenina

Las botigas de guants 'n son criaderos; 'ls tallers de modistas n' están farcits; las reunions familiars n' ofereixen mostruaris de *Tenorias*; y las plassas de vendre 'n vessan.

Pero, ahont materialment se n' abusa de fer la *Tenoria* es en los centros del gran mon; en los salons aristocratichs; en 'ls palcos de nostres primers teatros.

Es un escándol; segons diuen.

Me n han facilitat tota una llista que... ¡ningú ho diria!

Si hagués de citar noms de *Doñas Juanas* necessitaria tota LA TOMASA.

Lo mateix Zorrilla, 'l de 'l *Tenorio*, se 'n faria creus.

¿Qué compon lo que va fer lo seu *Joanet* ab lo que 's conta de donya Conxa de Lás.?

Y ab lo que 's murmura de donya *Virtudes* de Pujal.

Y ab lo que 's diu de donya *Dolors* de Arrugat.

Y ab lo que s' assegura de donya *Magdalena* de Paró.

Y de donya *Genoveva* de Ubert.

Y de donya *Teodora* de Costa Poch.

Y de donya *Mercedes* de Franch.

Y de donya *Modesta* de Perlá Gras.

Y de donya *Trinidad* de Cotó Fluix.

Y de donya *Cándida* de D. Munt.

Totas ellas y altrás que 'm callo son las *Tenorias* de la Moda que 'n donan deu á acabar á dotze á tots 'ls *Tenorios* y *Megias* coneguts y per conèixer.

Vull dir qu' entre l' *ayga lifa* es ahont tenen 'l seu establiment las fabricantas dels *Tenorios* de calva y perruca, principalment.

Y que, per cert, de las conseqüencias de *tenoriejar* ellas y fer *tenoriejar* ells, 'n resultarian molts arguments, no per comedias, sino per dramas d' aqueix mateix titol.

Tenorias.

PEPET DEL CARRIL.

BIBLIOGRAFIA

Las mujeres de Arbós

Aquest es lo titol del tercer volúm de la colecció *Episodios de mi tierra*, que, ab notable acceptació, vé publicant lo reputat novelista, D. Francisco Gras y Elias.

Los elogis que dedicarem als dos primers tomos *Pedro de Rovellat* y *La Tirana* devém reforzarlos ab l' aparició de *Las mujeres de Arbós*, per sostenirne en lo que 's refereix á bellesa de descripció, á igual altura

qu' aquells, y guanyar ostensiblement en la calitat del assumpto, tan simpálich com nutrit d' incidents interessants, que fan que se saborejin ab verdadera fruició las 167 planas de que consta la obreta.

Los epissodis de la *guerra de la independència* sempre despertarán interes al lector que estimi á la Pátria y si aquest es catalá ha d'estussiasmarse llegint aquells epissodis, que, desenrotllats en nostra mare Catalunya, descriu magistralment lo Sr. Gras y Elias, amensintlos ab una fábula plena de sentiment é interés.

Los personatjes de *Las mujeres de Arbós*, tots ells ben apuntats, giran entorn de la enamorada *Esperanza* y son aymant Manuel Bofarull, als que l' autor ha sabut donar un relleu envejable, infundintlos un amor tendre y apassionat de l' un per l' altre y fentlos sentir noble adoració en vers la pátria ultratjada per las tropas imperials.

Lo final de la novela impresiona de debó; lo quadro es de má mestre y 's presenta com brillant apoteosis de las inspiradas escenas que conté aquest tercer volum.

Esperanseta al fugir de l' exèrcit invasor que ha sentat sos reals en la iglesia de la vila, se ven envolta per una descárrega de fuselleria, de quins projectils se n' hi allotja un en lo pit, lessionanti lo pulmó, lo qual li ocasiona la mort. Manuel al trobarla, per etzar, procura ab tots los coneixements que li ha proporcionat sa carrera de metje, salvar á sa estimada; pero 'ls seus esforços son inútils! Al naixer lo día ab son sol de raitjos d' or y sos himnes d' aucelle enamorats, mor *Esperanza* en brassos de son aymant, mentres las tropas imperials, que si no haguessin comés altre crim, haurían realisat lo de separar pera sempre á la protagonista de Manuel, s' allunyan de la vila d' Arbós, com manada de feras insaciabls.

Hem de terminar, demanant al Sr. Gras y Elias després de felicitarlo coralment, qu' activi la publicació del volumen quart, en la seguretat de que 'ls aymants de la bona literatura nos darán las gracias per nostra petició.

¡Hasta aviat, donchs!

A cárrech de nostre apreciat colega *Lo teatro Regional* ha sortit impresa la bonica comedia en un acte y en vers, original de D. Frederich Soler, titulada: *La mosca al nas*, y que fou estrenada ab gran aplauso en lo teatro Cataçá (Romea) la nit del dia 30 de Janer de 1893.

Ha sortit ja lo tan aplaudidíssim monólech de nostre amich y company de redacció, Joseph Barbany (Pepet del Carril) titulat: *¡Per massa!* y que fou estrenat ab tan gran éxit en lo teatro de Novetats en la nit del 26 de Febrer passat.

Está próxima á agotarse la parodia del popular drama "LA DOLORES" titulada:

LA LOLA

escrita en vers per A. Guasch Tombas y

F. Dalmases Gil.

Preu: DOS RALS

Lo marqués de Comillas sembla qu' ha pagat lo passatge pera la peregrinació á Roma, nada menos que á 20 negres, 20 mulatos y 20 indios filipinos.

Ja cal que á Roma, abans de que hi arriivi aquesta gent, pintin un Sant Benet, de negre; pus á Cuba hi tenen un sant d' aquest, color y d' aquest nom; del contrari sofrirían un amarch desengany.

Pobre gent!

L' il·lustrat advocat y distingit autor dramàtic D. Francesch Xavier Godo, está traduhint al italiá la comedia *Tenorios!* del Sr. Ferrer y Codina ab lo titol de *Gli Conquistatore*.

En lo benefici de Mariquita Guerrero á Madrit va sufrir dos derrotas lo gran dramaturch D. Joseph Echegaray ab las sevas últimas obras *La Rencorosa* y *Diálogo conyugal*.

Ja ho veig... sent extraordinari lo preu de las localitats en un estreno de D. Joseph, deuen també ser extraordinaris los mérits de las obras que 's posin en escena.

La aplaudida actriu va ser l' única que va fer lo seu August.

Prompte sortirá á llum un periódich sorpresa titolat *Lo Mefistófeles* á 10 céntims.

Las carpetas contindrán totas un número qu' obtindrà bció á premi de mes ó menos importancia, habentlos entre ells de verdader valor.

Per evitar la *martingala* de que 's pujan obrir ditas carpetas, ab lo baff del vapor, tornantlas á tancar abans d' entrar al comprador, s' ha estudiat un medi que fassi completament impossible lo desfalch.

S' veu que l' autor de *La familia Carbó* per ara no dona nyals de volguer tornar á demostrar la seva forsa dramática.

Ab un cop ne va tenir prou.

Y lo públich també.

Ara 's revenja del seu descalabro, ficant també 'l nas á la terra en l' assumpto de *Tenorios*.

A ho veu? Sr. critich; vosté ni arreglant va poder agrair.

Qui es mes suro?

Lo divendres va nevar d' un modo extraordinari á la Cerdeya.

La quantitat de neu va ser tan considerable que va arribar a formar una capa de dos pams.

Desde temps inmemorial

no 's 'bia vist tanta neu;

Ni que fossim á Nadal...

¡Viva Deu!

Lo diumenge al matí un guardia que va sentir unas paraulas en boca d' un home y una dona que passavan pel Passeig de Sant Joan, va poguer evitar una colissió sangrenta, pus al arribar aquets al carrer de la Diputació van toparse ab un home que, pistola en má, va dirigirse contra la parella.

Y 's pogué evitá un desastre que á tení lloch allí anava; pus un d' ells, segur, quedava plomat igual qu' un pollastre.

A Fransa van agafar al saltar del tren á un anarquista que duya nada menos que dotze bombas carregadas de dinamita.

No li arrendém pas la ganancia, aixó d' atrapar-lo ab lo paquet, no dona lloch á dupte.

Aquest sí que podrá dir, m' han arreplegat ben bé! y sens que m' ho digan, sé de quin mal haig de morir.

S' han suprimit los obsequis que lo govern preparava al general Marti Camps.

Mal fet... Are ab los que li fassí 'l poble farà un contrast molt marcat.

Be... ja tornarán sobre lo seu acort.

Fora una planxa.

S' ha imposat á la *Companyia Trasatlántica* una multa de quaranta mil pessetas... Sr. Marqués: lo pecat deu haver sigut mes grós qu' un article grassó ó una lámina pornográfica...

Qui ha fet la denuncia?... No deu pas haver sigut cap membre dels Pares de familia...

Mira, mira, que s' ho tenían amagat!

Diu *La Publicidad* qu' ella per la República no farà lo sacrifici de *Guzman el Bueno*.

Oh... ja, ja... no ho juri.

Y per l' arrós de la República no 'n faria cap de petitet? Rumihí.

Telegramas

Marsella, 22.—8, matí.—La policia va rebre una confidencia de que á la *rue Chamberlet* hi havia un gran dipòsit de bombas, y efectivament, va anarhi y va trovarhi 104, pero eran de treurer aygua.

Marruecos, 22.—9, id.—Corren rumors de que lo primer plazo d' alló será pagat ab figas de moro.

Sidi-Guariax, 22.—10, id.—Lo general está molt satisfet. Los travalls del fort están mes adelantats de quan éll los va deixá.

LA COMEDIA DE GRANDIÓS ÉXIT

de

D. Anton Ferrer y Codina

TITULADA:

¡TENORIOS!

se ven al preu de

2 PESSETAS

tan en la nostra Administració, 5, Sant Ramón, 5, com en las principals llibrerías, kioscos y á casa 'ls corresponsals de LA TOMASA.

—M' agrada aquell capellá! es guapet!

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Un mocador de *dos-tersa*
ha regalat á *Total*
un qu' es diu *Primera* doble
qu' es un jove molt formal.

JOAN DEL PORTALET.

TRENCA-CAPS

Abel, sis, set

Formar ab aquestas lletres deguda-
ment combinadas lo nom d' un carrer
de Barcelona.

QUEVEDO.

TRIANGUL

Sustituhir los punts per lletres de
modo qu' llegits vertical y horisontal-
ment dongui per resultat: 1.ª ratlla:
Nom de dona; 2.ª: Riu del Asia; 3.ª:
Prenda militar; 4.ª: Verb castellá; 5.ª:
Vocal.

PEPITO 'L RAYO.

GEROGLIFICH

LLINI
KRD X
OLLERS

JOSEPH PUJ DAS.

SOLUCIÓNS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 290

Xarada.—*A de la*
Endevinalla.—*La Dolores.*
Trenca-caps.—*L' Anima morta.*
Logogrifo numérich.—*Evaristo.*
Geroglifich.—*Com mes deus menos*
tens.

LITOGRAFIA BARCELONESA

DE

RAMON ESTANY

—5, SANT RAMÓN, 5.—Barcelona—

En dit establiment se fan, á preus reduhidissims y ab la major promptitut, tota classe
de impresos com son tarjetas, facturas, memorandum, sobres, membrets
etc., etc.

També se trovará un assortit inmens de cromos, propis pera
anuncis industrials, menús, programas, etc., etc.

Gran especialitat en carnets pera reunions
y societats.